

Szócsné Gazda Enikő

A NAGYCSÜTÖRTÖKI ÚRVACSORA

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem keretén belül működő Kutatási Programok Intézetének ösztöndíjasaként 2001–2002-ben Csíkdánfalván vizsgáltam az interperszonális kapcsolatokat, és ezen belül elsősorban a Rózsafüzér Társulatok tevékenységét, szokásvilágát elemeztem. Az itt bemutatott dolgozat ennek a gyűjtésnek az egyik kis része.¹

Csíkdánfalva Csíksomlyó vonzáskörzetében fekszik, a híres kegyhelytől 20 km-nyi távolságra. Több mint 3000 lakója túlnyomó többségben római katolikus, akiknek mind mindennapjait, mind pedig ünnepeit erőteljesen átítatja e hithez való mély ragaszkodás.

Cassirer híres megfogalmazása szerint a vallás *nyelv*-nek tekinthető, mivel kommunikációs és ismeretszerzési eszköz.² E tág értelmezés szerint a kis közösségek vallásértelmezése a *parole*, vagyis a beszéd szerepét tölti be e nyelven belül. És amint a beszéd egyénenként változik, ugyanúgy a vallásnak is megvannak neki számára a saját, testre szabott értelmezései.

Leslie szerint a népi vallásosság a nagyhagyomány vallásának a kis közösségek által való interpretációja.³ Tehát ha e kört tovább szűkítjük egy kis néprajzi tájegység vallásosságára, akkor ez úgy viszonyul az eredeti római katolikus hithez, mint ahogyan egy nyelvjárás viszonyul a nyelvhez. Vagyis vannak sajátos kifejezései, tájszavai, amelyekkel sajátos ízü szövegeket lehet teremteni.

Csíkdánfalva vallásértelmezése a jellegzetesen csíki hagyományokon belül is egyéni színeket, vagy ha bevezető gondolatainkhoz hűek maradunk, sajátos tájszavakat használ. E vallásosság ugyan a csíki népi vallásosság részét képezi, mégis vannak jellemző színfoltjai is, amelyek a magyar nyelvterület más vidékein ismeretlenek. A néprajztudomány feladatai közé tartozik, hogy ezeket a helyi jellegzetességeket, sajátosságokat feltárja, és ezek segítségével elemezze a kis- és nagyhagyomány egymáshoz való viszonyát.

A csíki vallásosság sajátosságának tekinthető Mária kultikus tisztelete. E hagyomány elég régi

gyökerű. 1730-ban Csíksomlyón már Mária Társulat működött, amely a beszámolók szerint „az iskolákban tanuló ifjúság Mária-tiszteletének ápolására és fejlesztésére” alakult.⁴ Bándi Vazul, a csíksomlyói gimnázium tanára szerint e társulatnak a Mária ünnepek megülvése volt az egyik alapfunkciója. Terjesztette a szombati napon tartott Mária-imádatot és a szent olvasó imájának tiszteletét.⁵ A somlyói klastrom híres nyomdájában már 1767-ben megjelent egy kis könyv, *Az hét tizedből álló rósás koszorunak vagy jerusalemi olvasónak eredetéről, el-terjedéséről és erejéről* címmel. Ebben a hét tizedből álló jerusalemi rózsafüzér imáját ismertették a kegyhely látogatóival. Az Élő Lelki Rózsafüzér Társulatok propagálása is Csíksomlyó felől terjedhetett Felcsík felé: 1847-ben a csíksomlyói ferences nyomda *Az Élő Lelki Rózsafüzér* címmel könyvet bocsátott az olvasók kezébe, amelyben a Marie-Pauline Jaricot asszony által megteremtett, XVI. Gergely pápa által jóváhagyott Élő Rózsafüzér mozgalmát ismertette.⁶ E mozgalom tehát két évtizeddel a lyoni megjelenését követően már ismert volt Csíkban.

A Mária-kultusz Nagyboldogasszonyfalva egyházközségében (amelyhez Csíkdánfalva tartozott) hamar teret hódíthatott. Bár írásos dokumentumok nem maradtak fenn arról, hogy mikor alakultak meg a különféle társulatok e vidéken, egy tárgyi emlék, egy dánfalvi kőkereszt tudatosítja bennünk, hogy 1885-ben már Mária Társulat működött a faluban. Napjainkban az Élő Rózsafüzér mozgalma nyert nagyobb lendületet: e társulatok teljesen behálózzák a falut, csaknem minden utcának, szomszédságnak megvan a maga 15 vagy 30 tagot számláló társulata.

A vallásos élet alulról jövő szervezése tehát a Rózsafüzér Társulatokhoz köthető. Ezek nem csupán a havonta egyszer elvégzett közösségi imádkozásokban (cédulaváltásokban), hanem az ünnepek megszervezésében is fontos szerepet játszanak. Mivel feladatukörük a rózsafüzér imájának rituális tudatosítása

¹ A szokás 10 soros rövid ismertetője megjelent egy Rózsafüzér Társulatról szóló rövid tanulmányban. Lásd SZÓCSNÉ GAZDA ENIKŐ 2004, 163.

² CASSIRER, Ernst elméletére hivatkozik BOURDIEU, Pierre 1978, 165–166.

³ Idézi BARTHA Elek 1992, 9–10.

⁴ SÁVAI János 1997, 119–120.

⁵ BÁNDI Vazul 1894, 12.

⁶ MUCKENHAUPT Erzsébet 2001, 59.

és környezetük ezáltal való megtisztítása, ezért sajátos ünneptelmezésük is csaknem mindig az ima elmormolásával egészül ki.

Mivel a rózsafüzérek élete a kereszténység alapelvei szerint strukturálódik, így a húsvétnek és az azt megelőző nagyböjtnak a funkciója felértékelődik számukra. Jézus halálát és feltámadását mint a kereszténység legfontosabb alaptézisét fokozott misztikus előkészületekkel és a társulatok által megfogalmazott rítusokkal ünneplik.

A nagyböjt a testi és lelki megtisztulás periódusa. Ezért a test böjtje mellett a lélek táplálása valamikor minden társulat körében általános volt. Minden héten kedden és pénteken összegyűltek tehát valamelyik társulati tag házában, hogy a közös, hangosan elmondott imádkozással és énekléssel előkészítsék lelküket a misztérium újbóli átélésére. A böjti imádkozások alatt a fájdalmas rózsafüzér imáját mormolták, és annak titkai által tudatosították magukban újból és újból Jézus szenvedéstörténetét és halálát.

A nagyböjt időszakában a *nagycsütörtök* és a *nagy-péntek* tekinthető azon két napnak, amelyre a magyar nyelvterületen a legtöbb szokás sűrűsödik.

Bálint Sándor, a magyar vallási néprajz úttörője és összegzője a nagycsütörtök ünnepéhez a következő szokásokat kötötte: 1. E nap a bűnösök kiengesztelésének a napja. A templomból kitiltott vétkeket ekkor vezették újból be az Isten házába, ahol úrvacsorában részesültek. 2. Utoljára az ekkori misén szólalt meg a harang, és a hiedelem szerint a harangok nagypéntektől a húsvéti feltámadásig azért nem szólnak, mert Rómába mennek. A harangok gyászolják Jézust, ezért a feltámadásig kereplőkkel hívják misékre az embereket. 3. A harangzúgás alatt egyes helyeken megrázzák a gyümölcsfákat vagy földet szórnak szét, hogy ezáltal termékenyebbé tegyék a fákat és földeket. 4. Szintén nagycsütörtökön van a rituális lábmosás szertartása, amelynek során a papok szegények lábát mossák meg. 5. Az oltárokat megfosztják e napon díszektől. 6. Zöld gyeppel jelölik meg a kapukat. 7. Az egyik legnépszerűbb székelyföldi szokás volt e napon a pilátusverés, amikor botokkal jelképesen döngették a földet, vagy egy gyermeket megvertek, így jelképesen megbüntetve a Jézus haláláért vétkeket. 8. A szabadban való kollektív imádkozásról, a keresztelők mellett a hátról is megemlékszik Bálint Sándor. 9. Rituális mosakodás zajlott le valamely faluközi patakban vagy folyóban, amelyet imádkozások közepette végeztek el. 10. Nem csupán a testet, hanem annak környezetét is megtisztították. Ehhez a naphoz féregűzési technikák is kötődtek.⁷

Amennyiben az előbb leírtakat áttekintjük, akkor összegezve megállapítható, hogy a nagycsütörtökhöz

a népi vallásgyakorlatban elsősorban a *bűnösök büntetését és kiengesztelését, a rituális tisztálkodást* és a csendes, nem harsogó, *szabadban való imádságot* kötötték. Ugyanakkor kisebb mértékben, mint minden vallásos csomóponthoz, ehhez is kötődnek mágiikus praktikák (pl. termékenységvarázslatok) is.

A felcsíki vallásos gyakorlatban a nagycsütörtök megünnepléséhez mindezek mellett egy különös, rituális, kollektív étkezési szokás is társul. Ezt a helybeli szóhasználat szerint *úrvacsorának* nevezik. E különös szokás valamikor megvolt valamennyi Rózsafüzér Társulatnál, napjainkra azonban majdnem teljesen kiszorult, két társulatnál él csupán. A szokás eltűntének a falubeliek két típusú magyarázatot adnak. Az ökológiai indíttatású magyarázat szerint azért maradt ez ki fokozatosan, mivel a faluban nagy sarak vannak ilyenkor, és senki sem örvend, ha húsvét előtt összemocskolják a lakását. Mások úgy vélik, hogy előbb a böjti imádságok maradtak ki, és ezeknek az eltűntével funkcióját veszítette az úrvacsora is: ha nem történt meg az imák általi megtisztulás, akkor semmi értelme nem volt már a közösségi rituális étkezésnek sem.

A szokás múltja után nyomozva 1920-ig tudunk csupán visszamenni, ameddig az emberi emlékezet aktuálisan visszanyúl. Az idősebb generáció úgy tudja, hogy gyermekkorában már szülei és nagyszülei jártak úrvacsorára. Míg a társulati titokcseréket inkább női dolognak tartották, addig az úrvacsorára pároslag mentek 1920 körül az emberek: minden asszony a férjével együtt jelent meg. Úgy tartották ugyanis, hogy az úrvacsorából mindenkinek részesülnie kell, hogy megtisztuljon húsvét előtt. A korai periódusban csupán főtt tojást és kenyeret vittek magukkal az emberek. Ezt a vacsora helyszínéül kijelölt házban közösen fogyasztották el az imádságot követően.

Az 1930-as évekből állapotok után nyomozva úgy emlékeznek, hogy e korai vacsoráknak elengedhetetlen tartozéka volt a teljes rózsafüzér végigimádkozása. Közvetlenül a rituális étke elfogyasztása előtt elmondták az Aranymiatyánkot, amelynek egy változatát még sikerült összegyűjteni:

„A mindenható Atyaistentől öröktől fogva el volt határozva, hogy a mi áldott közbenjárónk, a boldogságos Szűz Mária fájdalommal, szomorúsággal és keserőséggel legyen elválasztva szerelmes szent fiától, a megváltó Úr Jézus Krisztustól.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit fogsz te tenni virágvasárnapján?

– Legkedvesebb anyám, neked mindjárt megmondom. Én nagy király leszek, dicsőségesen bemegyek Jeruzsálembe, inteni és tanítani fogom a népet atyám törvényére, és hirdetni fogom a megváltás új szövetségét.

⁷ BÁLINT Sándor 1989, 207–220.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit teszel te azon nagy, szent hétfőn?

– Legkedvesebb anyám, én azt neked mindjárt megmondom. Én gyenge és beteg leszek, engem többé senki sem fog tisztelni, senki sem segít a templomhoz járni.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit teszel te azon szent, nagy kedden?

– Legkedvesebb anyám, én azt neked mindjárt megmondom. Én egy szegény vándor leszek, és vándorolni fogok egyik városból a másikba, s éjjelenként nem fogom fáradt fejemet álomra lehajtani.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit mívelsz te azon a szent, nagy szerdán és az egész nagyhéten?

– Legkedvesebb anyám, én azt neked mindjárt megmondom. Én felmegyek az Olajfák szent hegyére, álom nem jövend szemeimre nagy félelmeknek miatta, kísérgetni fognak egyik bírótól a másikhoz, Annástól Kaifáshoz, Kaifástól Heródeshez, és Heródestól Pilátushoz.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit fogsz te mívelni azon a nagy és szent zöldcsütörtökön?

– Legkedvesebb anyám, én azt neked mindjárt megmondom. Ama hamis Júdas el fog engem adni harminc ezüstpénzért.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit fogsz te mívelni nagypénteken?

– Legkedvesebb anyám, én azt neked mindjárt megmondom. Én fel leszek feszítve egy magas keresztfára, három rettentő vasszeggel kezeimet és lábaim ott átverve, odajön egy vitéz, s lándzsával keresztüldöfi oldalamat, s abból vér és víz fog folyni. Atyám pedig küldeni fog két ápolót, úgymint Szent Jánost és Szent Józsefet, akik engem a gyászkeresztfáról levesznek. Te, kedves Anyám, rám fogsz nézni szent szemeiddel, megmosol engem szent könnyeiddel, és szent hajaddal fogod törülni véres testemet, én pedig halva fogok feküdni szombat estig, mint alvó kisded az ő bölcsőjében.

– Nekem legkedvesebb fiam, Jézus, mit fogsz te mívelni nagyszombaton?

– Legkedvesebb anyám, én azt neked mindjárt megmondom. Én egy mély sírba fogok feküdni egész a húsvéti szent napig, mialatt le fogok szállani a poklokra, az ott rám váró lelkeket kiszabadítandom, és feltámadva magammal viszem őket az én Atyám országába bevégzett nagy munkám diadaljeléül, és az üdvösség, örömének örökké fog zengeni az egek egeibe.

Mondá erre a Boldogságos Szűz Mária: Azon halandó, ki ezen szent jóslatokból álló Aranymiatyánkot egyszer vagy többször átímadkozandja, és megemlékezik az én hét fájdalomra és legkedvesebb fiam kínszenvedésére és halálára, az nem lesz elfeledve az

egek egeibe, életébe minden kérése meghallgattatik, s holta után pedig az örök hit fénysugarába jut, mely a végtelenségig nagyobbodni fog mindörökkön örökké. Ámen.” (Cs. G. K. R.)

A főtt tojás és kenyér elfogyasztását követően egy ének zendült fel:

„Elvégezvén a vacsorát, / Látván Jézus a végórát, / Lábait tanítványoknak s mindnyájoknak / Mosni és törlni kezdte. / E szent példát cselekedte. // Uratok lévén, tudjátok, / Mint cselekedtem, láttátok. / Ti is ugyanazt tegyétek, cselekedjétek. / Egymást szívből szeressétek.” (Cs. G. K. R.)

2002-ben a csíkdánfalvi Város nevű tizesben a Csáki Gergelyné-féle társulatnál követhettem végig az úrvacsora előkészületeit és lefolyását. Nagycsütörtökön délelőtt az úrvacsora helyszínéül szolgáló háznál (valamelyik társulati tag lakásában) összegyűlnek az asszonyok, hogy elkészítsék a böjtös eledelt. Napjainkban böjti *töltelkes káposztát* készítenek közös erővel. Mindenki visz magával valamit ehhez. Az elkészítés így folyik: „Odatesznek jó sok olajat, abba teszik a hagymát, s a hagymába teszik a rizset. Jó sok rizset tesznek belé, s azt megdunsztolják, s akkor mikor az megvan a hagymás-paprikás olaj, beleteszik a megvágott tojásokat, s akkor reatörik a káposztára, s a káposzta megdunsztolódik. Jaj, izé, előbb megcsinálják a tötéléket. A káposzta csak azután mejen, utoljára. S akkor a tötéléket megcsinálják, s akkor izé... na... beleteszik egy nagy fazékba, van egy jó nagy, húsz litres–harminc litres fazak. Beleteszik úgy, hogy estére szépen lassan főjjon meg az a káposzta. S ez amilyen gusztusos, s amilyen jól néz ki, mindenki úgy lakik vele. S akkor még elég az, hogy osztán annyit csinálnak, hogy mindenki hazavigyen még a családnak is, akik otthon vannak, hogy azok is kóstolják meg azt a böjtös káposztát, hogy az milyen jó... A húsos bújjon el...” (L. B. B. B.)

Az úrvacsora időpontja változó, attól függően, hogy a pap mikorra osztja be a társulat tagjait a templomban folyó kötelező szentségimádásra. Ha korán mennek szentségimádásra, akkor azt követően tartják a szokást. Ha későbbre esik a templomi ima, akkor ezt megelőzően már megrendezik a vacsorát. Egyedüli szabályszerűség, hogy a böjti töltött káposztát még éjfél előtt el kell fogyasztani, mert nagypénteken sokkal szigorúbb a böjt, ekkor olajos, tojásos étket nem szabad enni.

A 2002-es úrvacsorán a teljes rózsafüzért elimádkozták a jelenlévők. Az úrvacsorakor elmondott imák közös jellemzője az volt, hogy ezekben az emberiség bűnét magukra vállalták a jelenlévők. A teljes rózsafüzér imádkozása által tehát felelevenítették Jézus egész életét, a bűn magukra vállalásával és a szenvedés imák általi átélésével pedig egyúttal mindannyi-

an vezekeltek. Bár az Aranyimatyánk és a '30-as évek repertoárjából ismert ének még él az emlékezetekben, csupán szervesen illeszkedik be az úrvacsora aktuális felépítésébe. Vagyis 2002-ben még elmondták ezt, de inkább a jelenlévő megfigyelő idegen kedvéért, a vacsora után. Az imarepertórium összeállításában, előadásában egyaránt érzékelhető volt, hogy a megfigyelés kedvéért archaizálják a szokást, a régebbi, ritkább elemeket emelték be a rítusba.

Amennyiben Maisonneuve rítus-csoportosítását vesszük alapul, akkor a csíkdánfalvi nagycsüörtői úrvacsora az *imádkozó rítusok* közé tartozik.⁸ Funkciója a kollektív étkezés mellett az ima általi kapcsolatteremtés az Istennel, Jézussal, Máriával és a házhalottaival.

Amennyiben a szokást a nagycsüörtői szokáskör struktúrájába próbáljuk behelyezni, megállapítható, hogy szervesen illeszkedik a Bálint Sándor által összesített nagycsüörtői népi vallásossági rendszerbe. Vagyis csaknem valamennyi, eddig leírt szokás eleme felismerhető benne: a vacsorára indulás előtt valamennyi tag tisztálkodik, hogy a test szennyétől megszabadulhasson. Kollektíven imádkoznak, akár csak a más vidékeken. Igaz ugyan, hogy nem a szabadban vagy a kereszteknel, hanem egy társulati tag házában. Ugyiszintén felismerhető e szokásban a bűnösök kiengesztelésének gondolatköre: az Ádám (majd Júdás) bűnének magunkra vállalása által mindannyian bűnössé váltunk, és mindannyian imádság és vezeklés által meg kell, hogy szabaduljunk bűneinktől. Mindezekhez társul az a szokás, amely a magyar népi vallásossági rendszerben rendkívül ritka: a rituális közös étkezés eleme.

Az étek által való emlékezés a csíkdánfalvi halotti szokásoknak is jellegzetes, ismétlődő eleme. A temetés után *alamizsnálkodással* emlékeznek a halottra. E halotti torok mellett hat hétre és egy esztendőre *emlékmiséket* tartanak, amelyeknek ugyiszintén jellegzetes eleme az alamizna kiosztása. Ugyanakkor a dánfalvi Rózsafüzér Társulatok többségében az is szokás, hogy a közös imádkozásokkal összekötött titokcseréken (cédulaváltásokon) a társulat és az imádkozásnak helyet adó család saját halottaira is emlékezik, és a halottak lelki üdvéért alamizsnát ad.

Amennyiben a más imádkozási és kollektív étkezési rítusokkal összevetjük az úrvacsorát, jelentős különbségeket fedezhetünk fel. A cédulaváltásokon, emlékmiséken a *család* vendégeli meg a jelenlévőket. Ezzel szemben az úrvacsora nem az ennek helyet adó családot terheli: ennek *mindenki* részese akar lenni,

és az étel elkészítése is kollektív, minden társulati tagnak kötelessége anyagilag és saját munkája által résztvenni benne. A torok, emlékmisék, cédulaváltások alamizsnájából nem kellett mindenkinek részvételnie. Ezzel szemben az úrvacsora böjtös ételéről az a hit járja, hogy azt minden családtagnak meg kell kóstolnia. Rituális, megtisztító funkciója tehát nyilvánvaló.

Az imádkozás rendjében is lényeges különbségek vannak az úrvacsorai imák és a cédulaváltások imái közt. Igaz ugyan, hogy mindkét szertartásnak lényeges, központi eleme a rózsafüzér imája. De míg a cédulaváltások alkalmával vagy az ünnepek sorrendje szerint sorra kerülő örvendetes, fájdalmas vagy dicsőséges rózsafüzért mondják csupán, vagy pedig – a halottakra való emlékezés jeleként – csupán a fájdalmas rózsafüzér kerül sorra, addig az úrvacsorán Jézus életének legfontosabb stációit a *teljes rózsafüzér* elimádkozása által idézik fel.

Tudjuk, hogy a magyar nyelvterületen voltak még rituális étkezési szokások. Bálint Sándor⁹ és Manga János¹⁰ egyaránt írt például a *Kánai mennyegző* szokásáról. Ezt a vízkereszt utáni második vasárnapon tartották, és az előbb említett összefoglalók szerint szintén ismert volt Csíksomlyó környékén.¹¹ Valószínűleg a ferencesek közvetítésével terjedhetett e vidéken is el. Az úrvacsorával összehasonlítva azonban teljesen más típusú szokásnak tűnik. A kánai mennyegzőnek a felidézése, a víz borrá való változtatásának története mindig táncos farsangi mulatsággal záródott, még abban az esetben is, ha azt a rózsafüzér társulatosok szervezték. Ezzel ellentétben az úrvacsoráról hiányzik mind a bor, mind pedig a tánc.

Az úrvacsoráknak napjainkban nincsen stabil imaszövegük. Minden alkalommal a társulatvezető előimádkozóra van bízva, hogy ima- és énekrepertoárjából mit választ ki arra az alkalomra. E szokás esetében tehát a közös étkezés tekinthető ama *funkcióelemnek*,¹² amely a szokást lényegében jellemzi és élte. Régi leírások hiányában pontosan nem tudjuk eldönteni, hogy ez a deszakralizáció nyilvánvaló jelének tekinthető-e, vagy pedig a szokás szövegtörzse a régi időkben is változó volt... A valamikori stabil, visszatérő elemnek mondott *Aranyimatyánk* a 17. században keletkezett, nyomtatványokból terjedő imatípus volt, amelynek szokásokba való strukturálódásáról nem tudunk.¹³ Az sem tűnik valószínűnek, hogy ezt az imát valamikor két ember mondta volna, és ezáltal a dramatizálás elemei a csíksomlyói passiójátékokhoz közelíthették volna a

⁸ MAISONNEUVE, Jean 1988, 33.

⁹ BÁLINT Sándor 1989, 165–172.

¹⁰ MANGA János 1946.

¹¹ BÁLINT Sándor 1989, 168.

¹² UJVÁRY Zoltán terminusa. UJVÁRY Zoltán 1963, 147.

¹³ Köszönöm Tánczos Vilmosnak, hogy az Aranyimatyánk ima eredetéről, eddigi szakirodalmáról tájékoztartott.

szokásunkat. Egyetlen dánfalvi adatközlőnk sem emlíkezett ugyanis arra, hogy ezt az imát több ember mondta volna, párbeszédés formában.

Az aktuális megfigyelések alapján nyilvánvaló, hogy napjainkban elsősorban az ízletes böjti étel és ennek a társaságban való elfogyasztása élte a két társulatban a szokást. Ez abból is lemérhető, hogy az úrvacsorára olyan fiatalok is eljönnek még napjainkban is, akik egyébként nem kapcsolódtak még be a Rózsafüzér Társulatok tevékenységébe.

Amennyiben a dánfalvi vallási rendszeren belül próbáljuk elhelyezni az úrvacsorát, természetesen a nagy vallási ünnepeket, mint amilyen a karácsony, húsvét vagy pünkösd, jelentősebbeknek tekintik a dánfalviak, mint a nagycsütörtököt. Minden nagy ünnepnek megvan a faluban a kisközösségek általi jellegzetes interpretációja. Gondoljunk csak a karácsonyi szálláskeresésre, a húsvéti öntözésre, a pünkösd-i csíksomlyói búcsújárásra, vagy az úrnapi keresztelések melletti imádságokra. A nagyböjt periódusában viszont kiemelt szerepe van az úrvacsorának, tekintettel arra, hogy nagypénteken e faluban nincsen meg a szentsírörzés szokása.

Nincsen egyelőre pontos felmérésünk arra vonatkozóan, hogy e rítusnak mekkora az elterjedtségi köre Csíkban. Székely László a csíkiak vallásosságát

taglaló alapművében egyáltalán nem tért ki erre, és eddigi ismereteink szerint a vallási néprajz nagyjai sem tettek kísérleteket e szokás ismertetésére. Az úrvacsora elnevezés Bálint Sándor szerint a Szeged környéki tanyákon is megtalálható, ezzel a névvel ott azt a böjtös vacsorát jelölik, amely körülbelül az utolsó vacsora időpontjában van.¹⁴ Ott viszont nem társul ehhez különösebb szokás: nem közösségi jellegű, és nem kapcsolódik hozzá szertartásos kollektív imaest.

A liturgikus eredet valószínű: Bálint Sándor Bod Péter *Szent Hilárius*ára hivatkozva megemlíti, hogy nagycsütörtökön a vezeklőket bebocsátották a templomba, ahol úrvacsorában részesültek. Ugyanakkor közli egy középkori liturgia ezen szertartásra vonatkozó leírását. Bizonyára a vezeklők feloldozására szervezett középkori szertartás és az utolsó vacsora emléke összeforrott és áthagyományozódott e szokásban napjainkig. Az is feltételezhető, hogy a Csíkban valamikor ismert kánai mennyegző hagyománya tevődött át egy más, szakrálisabb töltetű ünnepre.

Tekintettel az adataink szegényességére és a szokás párhuzamainak ismeretlenségére, ez a dolgozat csak óvatos észrevételekre vállalkozhatott. Bízunk abban, hogy ennek ellenére ismertetésünkkel felhívhattuk a figyelmet egy olyan szokásra, amely eddig véletlenszerűen elkerülte a kutatók figyelmét.

Szőcsné Gazda Enikő - Székely Nemzeti Múzeum, *Sepsiszentgyörgy*, *szocseniko@sznm.ro*

Adatközlők

Cs. G. K. R. – Csáki Gergelyné Kajtár Rozáli, szül. 1924, Csíkdánfalva
L. B. B. B. – Lukács Barabásné Both Borbála, szül. 1920, Csíkdánfalva

Irodalom

BÁLINT Sándor

1989 *Karácsony, húsvét, pünkösd. A nagyünnepek hazai és közép-európai hagyományvilágából*, Szent István Társulat, Budapest.

BÁNDI Vazul

1894 A csíksomlyói róm. kath. főgymnáziumban fennálló „Mária Társulat”, in: Uő: *A csíksomlyói Róm. Kath. Főgymnasium értesítője az 1893–1894. tanévről*, Csík–Szereda, Györgyjakab Márton, 3–29.

BARTHA Elek

1992 *Vallásökológia*, Ethnica Kiadó, Debrecen.

BOURDIEU, Pierre

1978 A vallási mező kialakulása és struktúrája, in: Uő: *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*, Gondolat Kiadó, Budapest, 165–236.

MAISONNEUVE, Jean

1988 *Les rituels*, Presses Universitaires de France, Paris.

MANGA János

1946 A kánai menyegző változatai, *Ethnographia*, LVII, 49–64.

MUCKENHAUPT Erzsébet

2001 *A csíksomlyói ferences nyomda és könyvkötő műhely 1676–2001. Emlékkiállítás*, Csíki Székely Múzeum, Csíkszereda.

SÁVAI János

1997 *A csíksomlyói és a kántai iskola története*, Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged.

¹⁴ BÁLINT Sándor 1989, 215.

SZÉKELY László

1995 *Csiki ábítat. A csiki székelyek vallási néprajza*, Szent István Társulat, Budapest.

SZŐCSNÉ GAZDA Enikő

2004 A rózsafüzér társulatok hatása egy falu életére, in: S. Lackovits Emőke – Mészáros Veronika (szerk): *Népi vallásosság a Kárpát-medencében 6.*, Konferencia Pápán, 2002. június, Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság, Veszprém, 161–166.

UJVÁRY Zoltán

1963 A szokáskutatás néhány terminológiai kérdése, *Műveltség és hagyomány*, Tankönyv Kiadó, Budapest, 145–154.

„Cina Domnului” – un obicei ritual de joia mare

(Rezumat)

În rândul obiceiurilor secuiești de paști joia mare nu ocupă un loc distins. Literatura etnografică amintește de obiceiul baterii lui Pilat, de rugăciuni colective, de scăldatul ritual etc. Cina Domnului – un obicei de joia mare – este cunoscută numai în Dănești (Dánfalva), o comună din județul Harghita. Cina festivă are un caracter pur religios. Prepararea alimentelor (sarmale de post) și servirea acestora este colectivă. Rugăciunea, reamintirea celor întâmplare în joia mare are un rol foarte important. Lucrarea descrie obiceiul propriu-zis, caută locul lui în viața religioasă a satului. Prin analiză funcțională reiese că elementul, care împiedică dispariția obiceiului, este masa colectivă.

Lord's Supper on Maundy Thursday

(Abstract)

In accordance with local custom the Maundy Thursday at Easter-time has no accentuated role. Pilate's beating, the ritualistic purifying and collective praying is considered by the ethnical literature the ethnical curiosity of the day. In Csíkdánfalva (Dănești), a community in the county of Harghita, people celebrate this day with collective, ritualistic eating. The preparation and consumption of the meal (stuffed cabbage made without meat, because of the lenten feast) has communal characteristics. Jesus's whole life is revived through the prayers and this has an important role. The study presents the custom, emphasizes its unique character and places it in the habit order from Csík (Ciuc). The collective cooking and eating are those functional elements that hinder the disappearance of the custom.

Függelék

A 2002. március 28-i nagycsütörtöki úrvacsora forgatókönyve (János Dávidné lakása, Csikdánfalva-Város)

[...] terem a szép rózsza tiszteletére.
El nem hervad virága, ki naponta ápolja,
Öt Miatyánk, tíz üdvözllet aki elmondja.

Isten előtt nagyon kedves a szent olvasó.
Máriának azon készül a szent koszorú.
Mert soha el nem hervad, mindörökké zöld marad,
Szűz Mária fején egykor mennybe meglátod.

Menjünk, tehát, buzgó hívek, ezen szép kertbe.
Míg időnk van e világon, neved írasd be.
Légy híve Máriának, rózsák szép rózsájának,
Küldjél te is szép koszorút édesanyádnak.

[...]
Amelyből, ó imádkozol, ó, üdvösebb nincs.
Mennyországot megnyitja, lelket mennybe juttatja,
Mert ott érted esedezik a Szűz Mária.

Vegyük fel a szent olvasót, és imádkozzunk.
Szűz anyáknak, Máriának koszorút fonjunk.
Ez legyen a fegyverünk, akkor soha ne féljünk,
Győzedelmet nem vesz rajtunk az ellenségünk.

Halálunknak végórája ha elérkezik,
Kezeinkre a szent olvasónkat ráteszik.
Úgy indulunk mennyekbe, Jézus színe elébe,
Ahol majd föl kell állani az ítéletre.

Ó, te rózsák szép rózsája, paradicsoma,
Siess akkor oltalmunkra, Jézus szent anyja.
Mutass bé szent fiadnak, az ítélő bírónak,
Mondd meg, hogy bimbói vagyunk szép koszorúdnak.

Hogy ott is a paradicsom szép rózsáiból,
Néked koszorút fonhassunk virágaiból.
Olvasónk királynéja, szentséges Szűz Mária,
Jézus jobbán veled állunk ott egy bokorba.

[előimádkozó] Hiszek egy...

[mind] Hiszek Szentlélekben...

[előimádkozó] Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek

[mind] Miképpen kezdetben vala, most és mindörökké. Ámen.

[előimádkozó] Miatyánk...

[mind] Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...

[előimádkozó] Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentlélek Istennek.

[mind] Miképpen kezdetben vala, most és mindörökké. Ámen.
[előimádkozó] Üdvözlég Mária.... Jézus, aki hitünket növelje.
Jézus, aki szeretetünket tökéletesítse.

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek

[mind] Miképpen kezdetben vala, most és mindörökké. Ámen.

[előimádkozó] Miatyánk...

Jó a hely, oda megyek,
Lerakom ott a terheket.
Ott fenn a hegyen van az a hely,
Ahol a szív békére lel.
A Golgotán áll a kereszt
Ha bűnös vagy, oda mehetsz.

Emberekért omlott a vér.
Kegyelmet kap az, aki kér.
Ott fenn a hegyen van az a hely stb.

Csodálatos ez a titok
Szellemevel megragadott
Ott fenn a hegyen stb.

Azóta tart a kapcsolat.
Hón vigyázz rá, el ne szakaszd
Ott fenn a hegyen stb.

Keresni jött, mi elveszett.
Megtört szívé embereket
Ott fenn a hegyen stb.

[az ének alatt felszolgálják a kávé, kávészünet alatt kötetlen beszélgetés]

Üdvözlég Mária... akit te szent Szűz, a Szentlélektől fogantál.

Ó, Jézusom, bocsásd meg bűneinket, ments meg minket a pokol tüzétől és vidd a mennybe a lelkeket, kivált azokat, akik legjobban rászorulnak irgalmadra. Ámen.

Üdvözlég Mária... akit te Szent Szűz, Erzsébetet látogatván hordoztál.

Üdvözlég Mária... Kit, te Szent Szűz, a világra szültél

Üdvözlég Mária... Kit te Szent Szűz, a templomba bémutatattál.

Dicsőség...

Miatyánk...

Dicsőség...

Ó, Jézusom...

Üdvözlég Mária... kit te szent Szűz, a templomban feltaláltál.

[előimádkozó] Az utolsó vacsora után üdvözítőnk tanítványaival az Olajfák hegyére, a Gecsemáné kertbe méne, eltávolozék tőlünk mintegy kőhajtásnyira, és késő estig imádkozik vala, mondván: Atyám, ha akarod, vedd el e poharat tőlem, mindazonáltal ne az én akaratom, hanem a tiéd legyen.

Megjelenék pedig néki egy angyal a mennyből, bátorítva őt, és a halállal tusakodva, hosszasan imádkozik vala, és lőn az ő verejtéke mint folyó vérnek cseppjei. Nézd, Isten, mint megváltozott az ő kimondhatatlan szomorúságába s fájdalmába, szeme előtt állnak a kínok, bántalmak, meggyaláztatások, gyötrelmek, melyeket következő napon kelle kiállni.

S ezért retteg oly iszonyatosan. Szent szívébe te adj hitet e szenvedésben. Térdre esik. A legnagyobb bizalommal imádkozik.

Atyám, vedd el e poharat, a szenvedés poharát, így kér, így könyörög. De utána, hogy mindazonáltal ne az én akaratom, hanem a tied legyen.

És valóba, a menynei Atya nem vette el a szenvedést róla, hanem akarta, hogy a mi megváltásunkért mindezt magára vállalja. Ó, keresztény lélek, tanul meg isteni mesteredtől, hogy hogy kell imádkozni kísértésekbe, szomorúságokba, üldöztetésekbe buzgón, állandóan, de Isten akaratába való megnyugvással. S légy meggyőződve, hogy hogyha nem is veszi el a keresztet, bizonyára elküldi vigasztaló és erősítő angyalát, bátorságot és kegyelmet ad, hogy a szenvedést könnyen elviselhesd. Ámen.

Nehéz kereszt Jézus vállán,
Visz téged a Kálvárián,
Bűnnel teli a válla,
Öleld át a keresztfát.

Botladozva, el-elesve,
Menyen Jézus fel a hegyre.
Jár vele a Golgotán,
Öleld át a keresztfát.

Ő lesz beteg tehelyetted,
Átvállalta sebedet,
Teste zöldre-kékre vált,
Öleld át a keresztfát.

Édes Jézus drága testét
Véres fára feszegették,
Érted adta énmagát,
Öleld át a keresztfát.

A keresztnek véres fáján
Ott függ már a tiszta bárány.
Tenéked is megbocsájt,
Öleld át a keresztfát.

Meggyógyított halálával,
Kiengesztelt hatalmával.
Ha békesség helyre áll,
Öleld át a keresztfát.

Üdvözlégy... aki értünk vérrel verejtékezett.
Üdvözlégy... akit értünk megostoroztak.
Üdvözlégy... akit értünk tövissel megkoronáztak.
Üdvözlégy... aki értünk a nehéz keresztet hordozta.

Dicsőség...
Miatyánk...
Ó Jézusom...

[előimádkozó]

Mit adtam neked, Uram, kit szeretnem és imádnom kellett volna?

Eljöttél és barlangba szorítál,
körülnéztél és Egyiptomba futottál.

Egyszer indultam el én pálmaágakkal, s te sírtál.

Egyszer bíztad magadat rám, s Barabást választottam.

Egyszer akartam koszorút kötni neked, s tövisből kötöttem.

Egyszer tűnt fel, hogy anyád is van, s fájdalmas anya lett belőle.

Egyszer kértél inni, s ecetet nyújtottam.

Ó, ki hitte volna, hogy ez legyen a sorsod?

S ott függél osztán a kereszten, kitárt karokkal s nyílt ajakkal,

S akkor is értem imádkoztál, hűtlen gyermekedért.

Ó, Uram, Jézusom, mibe kerültem én teneked, s hogy gondoztál engem?

Mivel viszonzom, hogyan háláljam meg, Uram, a te nagy jószágod?

Szívem túlradó szeretetével borulok a te lábad elé, sebedet könnyeimel öntözöm, s magamat teljesen teneked átadom.

[mind] Ó, édes Jézus, ó, kegyes Jézus, ó, irgalmas Jézus,

Imádlak lelkem mélyéből, szeretlek tiszta szívemből,

Neked élek, neked halok, tiéd vagyok életemben és halálomban.

Ámen.

[előimádkozó] Vonj magadhoz, én édes királyom, Te azt mondtad, hogy mindeneket magadhoz vonasz, ha a keresztfán felmagasztaltatál. Karolj át, lelkem jegyese, hogy örökre a tied legyek, tarts átölelve a kereszten, rejsz el sebeddel, én reményem, nyugalmam, békém, szerelmem, boldogságom mindörökké.

Jézus szíve, szent szerelmem,
Szent sebedbe rejsz el engem,
Mint galamb szirt üregében,
Üljek szent szíved sebében,
Hogy szerelmed föleméssze,
S légy örökre osztályrésze.
Jézus szíve, szent szerelmem,
Szent sebedbe rejsz el engem. Ámen.

[mind, ének]

Siessetek, hamar lejár,
Kegyelem már régóta vár,
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a kereszt alatt.

Elmúlt a perc, az életed,
Ma még, ha jössz, elűzheted.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a kereszt alatt.

Ha elkésel, mi lesz veled?
Hogy még legyen az életed.

Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

[...] kegyelmes Úr¹⁵

Lelked örök halálba jut
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Szűz Mária, Jézus anyja,
Bűnösöknek szószólója,
Kérd az Istent miérettünk
Hogy megtisztulhasson lelkünk.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Tiszta szívünk hajlékában
Lakást nyert az Isten fia,
Boldogságos szent anyjával
Magasztaljuk hódolattal.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Jertek hívek, mind jöjjetek,
Hogy szívemre öleljelek.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Hű voltam én tiértetek.
Testem s vérem adom nektek.
Imádjátok szenvedésetek,
S bánjátok meg bűneiteket.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Megbocsájtok mindenkinek,
Tisztára mosom lelketek.
Vegyétek hát szent testemet,
Igyátok hát szent véretem.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Fiatalok, ti is gyertek,
Megerősítlek titeket.
Megmutatom én az utat,
Hisz az élet tovaszalad.
Ma még lehet, ma még szabad,
Borulj le a keresztt alatt.

Üdvözlégy... aki halottaiból feltámadott, könyörüljön
rajtunk.

Üdvözlégy... aki mennybe felment.

Üdvözlégy... aki nekünk a szent lelket küldötte
Üdvözlégy... aki téged, Szent Szűz, a mennybe felemelt
Üdvözlégy... aki tégedet, Szent Szűz, a mennybe
megkoronázott.

[előénekes] Szűzanya búcsúvétele szent fiától [ének]

M. Ó, egek, sírjátok, kősziklák nyíljatok,
Siralmimek lássátok, kínjaim szánjátok,
Nekem, Máriának, szomorú anyának
Mint szegény árvának.

J. Mért sírsz, édesanyám, oly sűrű könnyekkel?
Miért sóhajtozol felemelt kezeiddel?
Kire megsértette, mélyen általverte
Siralmimnak köre.

M. Ó, szeretett fiam, vagyon mért jajgatnom.
Keserűségtől szívemben ájulok.
Mivel hogy örömem, te voltál mindenem,
Most elszakadsz tőlem.

J. Ne sírj, édesanyám, bár ha elhagylak is,
De nagy gondom lesz rád mindenkoron úgyszólván,
Szívemben hordalak, kedvemben tartalak,
És megvigasztallak.

M. Ámbár fenntartasz is, Jézusom, szívedben,
De mégis mit tegyek keserűségemben?
Mivel nem láthatlak, veled nem tarthatok,
Tőlem elszakasztnak.

J. Atyám akaratját be kell teljesítenem,
Amit reámbízott, azt végbe kell vinnem,
Ámbár félelmesen, igen keservesen,
Essék ez szívemben.

M. Mivel immár látom, hogy elválsz éntőlem,
Mint lesz dolgod tovább, ó édes szülőm?
Mondd meg, hogy érthessem, szívembe véshessem,
El ne titkold tőlem.

J. Mint latort megfogván, utcákon hordoznak,
Iszonyú kínzásra hóhéroknak adnak,
Fel is feszítenek, igen megvesszőznek,
Keresztre feszítnek.

M. Most már eszembe jut Simeon mondása,
Be is telik rajtam ő prófétálása,
Hogy szívem kín éri, hegyes tör átverí,
Keményen megsérti.

¹⁵ Az éneklők nem tudják pontosan a szöveget.

J. Vigasztalódjál meg, mert én harmadnapra
Égben föltámadok szemeid láttára.
Azután ment leszek, semmit sem szenvedek,
Veled örvendezek.

M. Kérlek mindazáltal téged, szülöttemet,
Ne vesd meg anyai szíves kérésemet,
Tartsd meg te magadat, küldd el angyalodat,
Vaj gondolj más módot.

J. Meglehet, de ugyan ez sokféleképpen
Mert minden hatalom van atyám kezében
De mint a próféták reám megjósolták,
Ezt meg nem másolják.

M. Ó, mely nehéz leszen ártatlan szívednek,
Mely kínos gyötorem hat a szent testednek,
A hóhérok keze, kínzó sok eszköze,
És kegyetlensége.

J. Ámde a szeretet meggyőzi ezeket,
Édessé változtat minden keserveket,
Kínok közt örvendez, fájdalmat nem érez,
Halált is meggyőz ez.

M. Tisztesleges halált válassz hát magadnak,
Ne vedd keresztfáját a gonosz latornak,
Nem illik, hogy ontsák, száraz földnek adják
Szent véred csapdossák.

J. Mózes a pusztában keresztfát támasztott,
És az ő népének rémkígyót mutatott,
Ez engem példázván a magas keresztfán,
Azt választom tehát.

M. Fájdalmas szívedért mely nagyon szeretlek,
Két szűz emlőimen miként neveltelek,
Ne vesd meg kérésem, halld meg esdeklésem,
Nézd sok könyörgésem.

J. Engedelmes voltam te akaratodnak,
Szavad megfogadtam, mint édesanyámnak,
Na de most nem lehet, fiad nem követhet,
Atyád mást végezett.

M. Tehát vedd el akkor érzékenységet,
Szeretembe olt, meríts el engemet,
Mert megreped szívem, nem viselhetem el
Mint szenved gyermekem.

J. Érzékenység nélkül ha akkor hagynálak,
Én szeretetemmel úgy elragadnálak,
Vajon ki siratna, akkor ki szánhatna,
És ki vigasztalna?

M. Kedves tanítványid, kik mindig szerettek,
Végső órán is hozzád hívek lesznek.
És akik ismernek, ó ártatlan lélek,
Mind szánóid lesznek.

J. Nem lesz akkor senki, csak magam maradok,
Tőled is, imádott Szűzanyám, elválok,
Elvégezem tehát szenvedésem útját,
Atyám akaratját.

M. Legyen meg hát, amit szent atyád végezett,
De adj erőt, fiam, add rám kegyelmedet,
Melletted maradok, el nem is szakadok,
Bár véled meghalok.

J. Isten hozzád, anyám, bízom szent atyámra,
És testamentomban hagylak Szent Jánosra,
Már bűnös Ádámért, annak váltáságért,
Megyek fizetni bért.

Ádám: Én nyomorú bűnös, Ádám, mit szólhatnék?
Ó, gyarló szívemben én megindulhatnék,
Kinek kell vétkemért, egy engedelmemért
Fizetni súlyos bért.

J. Én nekem, Jézusnak, nem kénytelenségből,
Hanem hozzád való nagy kegyelmességből,
Mert igen szeretlek, haláltól féltelek,
S attól most megmentlek.

Á. Ó mely csoda dolog, én bűnös, vétettem,
Mégis Jézus kíván szenvedni helyettem,
Ez egek, lássátok, Nap, Hold, csodáljátok,
S Jézust imádjátok.

Mi bűnösök: Ádámnak vétkeiben mindnyájan résztvettünk,
A kik testiképpen őtőle születünk,
Így hát a keresztet értünk is viselte,
Ó, égi szeretet.

Ó, kegyes megváltónk, szent véred hullása
Legyen a mi bűnös lelkünk újulása,
Add, hogy megtérjenek, kik szent keresztnek
Híveivé lettek.

Fogadd el szívünköt szent szeretetteddel,
Vedd lelkeinket drága, szent véreddel,
Rejts el sebeidben, tarts meg kegyelmedben,
És üdvözíts. Ámen.

Könyörögjünk. Uram, Jézus Krisztus, élő Istennek szent fia, a te kínszenvedésedet, keresztet és halálotod tedd a te ítéleted szerint a mi lelkünk üdvibe most és halálunk óráján, és méltóztassál minékünk szent malasztot és irgalmasságot és a holtaknak

nyugodalmat és bűnök bocsánatát, a te anyaszentegyházadnak békességet és egyezséget, nekünk, bűnösöknek, örök életet és dicsőséget. Ki élsz és uralkodol az Atyával és a Szentlélekkel egyetemben, Isten, mindörökkön örökké. Ámen.

Ó, Jézus, a te szenvedésed és halálod által váltottad meg a világot, nekünk példát adván, hogyan kelljen magunkat viseljük az élet szenvedéseiben és halálunknak óráján. Kérünk, add kegyelmedet, hogy szavaidra és példádra mindenkor figyeljünk, azt minden időben híven kövessük, s megváltásod dicsőséges gyümölcésébe részesedhessünk. Ámen.

Adjon az Úr örök nyugodalmat a megholt híveknek.

Az örök világosság fényeskedjék nekik.

Miatyánk...

Üdvözlégy... aki könyörüljön azoknak a meghalt híveknek lelkeiken, akik eme családtól imádságot, segítséget várnak.

Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik.

Az örök világosság fényeskedjék nekik.

Miatyánk...

Üdvözlégy... aki könyörüljön rajtuk, s bocsássa meg minden eltemetett vétkeiket.

Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik.

Az örök világosság fényeskedjék nekik.

Miatyánk...

Üdvözlégy... aki könyörüljön azokon a lelkeken is, akik a társulatunkból haltak el, s akikről már soha senki meg nem emlékezik.

Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik.

Az örök világosság fényeskedjék nekik.

Könyörögjünk. Minden híveknek teremtője és megváltó Istene, te elhunyt szolgálóidnak és szolgáló leányidnak bocsásd meg kegyelmesen minden vétkeiket, amely engedelmet mindenkor kívánnak, azt a mi könyörgésünk által a te szent kegyelmedből megnyerhessék, ki élsz és uralkodol most és mindörökkön örökké. Ámen.

Nyugudjanak békességben, Jézus s Mária szent nevében.

Nyugudjanak békességben, Jézus s Mária szent nevében.

Nyugudjanak békességben, Jézus s Mária szent nevében.

Legédesebb Jézusom, ama véres verejtekéért, amelyet a Gecsemáné kertben izzadtál, könyörülj a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Legédesebb Jézusom, ama fájdalomkéért, melyeket a kegyetlen ostromoztatásnál állottál ki, könyörülj a megholt hívek lelkeiken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Legédesebb Jézusom, ama fájdalomkéért, amelyet szentséggel való megkoronázatásodkor állottál ki, könyörülj a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Legédesebb Jézusom, a fájdalomkéért, melyeket a keresztfán fel-feszítéskor állottál ki, könyörülj a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Legédesebb Jézusom, a fájdalomkéért, amiket akkor állottál ki, mikor a keresztet a Kálvária hegyére vitted, könyörülj a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Legédesebb Jézusom, a kínokéért, amelyeket fájdalmas haláltusádban állottál ki, könyörülj a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Legédesebb Jézusom, ama végtelen fájdaloméért, melyet akkor állottál ki, mikor szent lelkedet kiadtad, könyörülj a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken. [Mind] Könyörülj rajtuk, Uram, könyörülj rajtuk.

Miatyánk...

Üdvözlégy... aki könyörüljön azokon a lelkeken, akikért imádkoztunk.

Térj a kereszthez, lélek, ha bánat súlya nyom.

Majd lecsendül akkor a fájdalom.

Lelkemet nem nyomja el a néma csüggedés,

Ó jöjj, tekints reám, és én megtanítlak, mi a szenvedés.

Az én szívem a kereszten is teérted vértett,

Cserébe nem kér mást, csak szeretetedet,

Ó szeress, ajánld fel nekem nyomasztó kínodat,

Vedd el a kereszted és felejtsd dolgaiddat.

Szenvedés tüzeiben tisztítom lelkedet,

Szenvedésed szárnyán száll a szívem feléd.

Ó jöjj, én megértlek, szeretlek, gyermekem,

Minden csepp könnyed egy drága kincs nekem.

Ugye megértesz, mit a világ nem ért,

Mily édes szenvedni Jézussal s Jézusért,

Megáldlak, menj, küzdeni szenvedés,

Jöjj mindig a kereszthez erőt meríteni. Ámen.

Uram, hallgasd meg a mi könyörgésünket. [mind] És a mi kiáltásaink jussanak el hozzád. Minden meghalt híveknek lelkei szent irgalmasságban, békességben nyugodjanak. Ámen. Az Atya, Fiú, Szentlélek Istennek nevében. Ámen.

[Felszolgálják az úrvacsorát, halk beszélgetés közben elfogyasztják.]